

ליל שבת הגדול תשע"ז

הכשרת כיריים חצובות ומכשירי מים למיניהם

שיעור בית הכנסת חניכי הישיבות ארחות איש

בשנים האחרונות ישנם כלים ומכשירים חדשים שלא נתבארו דינם להדיא בדברי הפוסקים הקדמונים וגם האחרונים, ומכיון שרבים זקוקים להשתמש בהם בימות הפסח יש לברר איך סדר הכשרתם לפסח.

לחתיכה בלי רוטב. [ב]. החצובה מתלבנת תדיר מהאש שעליה היא מונחת.

ונמצא שלפי דברי המשנ"ב מן הדין אנו לא חוששים ויכולים להשתמש לבשר וחלב באותה חצובה, וכל מה שהחמיר הרמ"א הוא משום חומרא דחמץ. אלא שיש לדון מדוע לא חש המשנ"ב לממשות בעין שיכולה להיות על גבי החצובה, ועוד יש לדון בחצובות דידן שהן רחבות טפי ואינן מונחות כולן על גבי האש, וא"כ שמא הטעם השני שיש ליבון תדיר לא שייך בחצובות דידן [ואפשר שזהו הטעם שהמשנ"ב לא חשש לממשות כיון שאיירי בחצובה שהיא קטנה והאש שולטת בכל שטח החצובה והאוכל מיד נשרף].

אלא ש"ל שאה"נ אף שאין כל שטח החצובה מונח על האש, מ"מ הוא חס מאוד ואפשר שהוא בחום שנחשב עכ"פ בגדר ליבון קל, וכיון שאנו חוששים לבליעות של בשר בחלב הרי כל פעם שיש בליעה היא של היתרא וסגי לזה ליבון קל [וליבון קל דינו כליבון חמור שאפשר לעשותו אפילו כשהכלי הוא בן יומין^א]. ויש לבדוק אם ישנם מקומות בחצובה שאינם מגיעים לחום של ליבון קל, וממילא עדיין קיים החשש שחצובה אינה מתלבנת ובעינין לסמוך רק על הטעם הראשון שבמשנ"ב.

והנה כל זה לעניין בשר בחלב שליבון קל דינו כהגעלה, אבל לגבי פסח שאנו חוששים לשיטות שחמץ מיקרי איסורא בלע ולכן כתב השו"ע סי' תנ"א ס"ד שיש ללבן שיפורד שהשתמש בו חמץ, וא"כ אם באנו לדון בחצובות דידן שהן רחבות ואין האש שולטת בכל שטח החצובה אין לנו אלא הטעם הראשון של המשנ"ב שכיון שאיירי בסיר המונח על גבי החצובה הרי שאז י"ל שאין בלוע עובר מחתיכה לחתיכה בלי רוטב. אמנם כיון שבמציאות רואים שכאשר הסירים גולשים הרי שיש רטיבות ניכרת על גבי החצובות קשה מאוד לסמוך רק על טעם זה.

הכשרת מכשירי סינון המיועדים למים חמים

מכשירי מים [המכונים תמי 4] יש לברר את סדר הכשרתם לפסח, ושורש הנידון הוא אם במשך ימות השנה עירו מים חמים על גבי חמץ המונח בכלי, והדבר יכול להיות מצוי במיני מרק ומנות חמות אריות וכדומה. שאז המים החמים נגעו בחמץ ואדים עולים אל הברז שממנו יוצאים המים ועלולים לאסור אותו.

והנה בנידון זה יש להבחין בין דין ניצוק ובין דיני זיעת משקין, ובין נידון אחר לגמרי והוא שכיון שהפיה שממנה יוצאים המים היא חמה בשיעור של יותר מיד סולדת בו, נמצא שהאדים שעולים מהמאכל החמץ פוגעים בברז ואוסרים אותו. ומציאות זו שונה מעט מכל עירוי רגיל המקובל בקומקום וכדומה דכאן המקום המיועד לכוס הוא סמוך ביותר לברז שממנו יוצאים המים, שבזה האדים הם בשיעור שהוא מלחלח את הידיים, שהוא שיעור שהזיעה נחשבת זיעה אוסרת.

דין זה מקורו ביו"ד סי' צ"ב ס"ח שאם הכלי העליון חם אזי אף אם אין חום של יד סולדת באדים מ"מ הוא אוסר את הכלי.

ומכיון שבלע על ידי רותחים ולא רק על ידי עירוי יש להכשירו בהגעלה ודבר זה לא שייך לעשותו במציאות.

הכשרת חצובות שעל גבי הכיריים

יש להבחין בין שימוש של כיריים בכל השנה לבשר וחלב לבין השימוש בפסח. דהנה כתב הרמ"א סי' תנ"א סוף סעיף ד' חצובה צריך ליבון. וכתב ע"ז המשנ"ב ס"ק ל"ד דחצובה היא כלי שיש לה ג' רגלים ומעמידין עליה קדרה או מחבת בתנור על האור כל השנה ואם רוצה להשתמש בה בפסח צריך ללבנה באור לפי שלפעמים נשפך עליה עיסה ונבלע בה טעם חמץ ע"י האור. וזהו רק לכתחלה משום חומרא דחמץ, דבאמת שתי קדרות הנוגעות זו בזו אין יוצאת הבליעה מזו לזו כמבואר ביו"ד סימן צ"ב ס"ז וגם יש לתלות שאף אם נשפך כבר נשרף והלך לו כיון שבכל שעה היא על האש וע"כ בודאי די לזה בליבון קל ובדיעבד אף אם נשתמש עליו בלי ליבון כלל ג"כ אין לאסור.

ומתבאר מדברי המשנ"ב דאיכא ב' טעמים להא שחצובה אינה צריכה ליבון: [א]. אין בלוע יוצא מחתיכה

^א שהרי כל הטעם שבהגעלה בעינין שיהיה הכלי אבי"ז זהו מפני

החשש שהטעם היוצא יחזור ויבלע במים ושוב יבלע בכלי, אבל ליבון שהוא שורף את הבלוע א"כ אינו חוזר לכלי כלל, וזה שייך גם בליבון קל שהטעם יוצא ואינו חוזר כלל.

ולכן ההוראה היא ללבן את החצובות בליבון חמור שיהיו ניצוצות ניתזים ממנו², שהרי עינינו הרואות שפעמים ישנה ממשות של מיני אטריות ושאר מיני חמץ שנמצאים על גבי הכיריים בעודן רותחות.

ולעניין דיעבד כתב במשנ"ב שאם השתמשו בשיפוד שלא עבר ליבון חמור וצלו עליו אזי במקום בהפסד מרובה או ביטול שמחת יו"ט אם הכלי אינו בן יומו אפשר בשעת הדחק לסמוך על המקילים.

עוד יש לחוש בחצובות אלו שאם הם מצופות אימייל והן חדשות שאדם חושש שמא יפסדו על ידי הליבון א"כ לא מועיל לו ליבון כדמצינו חשש דילמא פקעי הנאמר בכלי חרס בריש סי' תנ"א.

פלטה חשמלית

פלטה חשמלית דינה ממש כדין כיריים דידן כיון שיתכנו בליעות ממיני חמץ שגלש וכדומה, וכיון שהיא מצופה אימייל אין דרך להכשירה בליבון חמור, ולכן יש לנקותה היטב ולכסותה עם נייר אלומיניום עבה. ואין לומר שסגי לה בליבון קל כיון שבלע על ידי האור בעינין ליבון חמור ולא קייים סברות המשנ"ב הנ"ל שהרי יש גלישות שאינן נשרפות מיד וגם מצוי מאוד גלישות שיש בהם רטיבות ניכרת שהם יחברו בין הסירים לבין הפלטה הבלועה מחמץ.

כיריים חשמליות

כיריים חשמליות עם מבערים ממתכת [מה שהיה מצוי ונפוץ בשנים עברון] מועיל להדליקם לחום גבוה וחשיב ליבון חמור, ודין החצובות הוא כדין חצובות דידן וכדלעיל.

כיריים קרמיות

בעבר עסקנו בנידון כיריים אלו שהם עשויות בכיסוי זכוכית חסינה לאש, ומכיון שדין הזכוכית תליא במחלוקת הראשונים ודעת השו"ע להכריע שזכוכית לא בולעת כלל, ודעת הרמ"א שיש לחוש שדינה ככלי חרס, וממילא בני אשכנז שמחמירים כדעת הרמ"א חוששים שכיריים אלו בלעו חמץ.

אלא שיש לדון האם מועיל להכשירם על ידי שמחמם אותם לחום גבוה ביותר דאפשר שדינו כליבון חמור שמועיל כלי חרס, ואף שבעלמא לא הני ליבון לכלי חרס דילמא פקעי, אבל בכיריים אלו שהמציאות דלא פקעי יהני הליבון. אלא שיש לדון בזה לגבי המקומות שבין כירה לכירה שמתחתם אין האש שולטת, עוד יש לדון דכיון

שהכיריים בלעו מבחוץ וההכשרה היא מבפנים ומבואר בגמ' שכאשר כלי חרס בלע מבפנים לא מועיל לו ליבון מבחוץ. ויל"ע האם דין זה נאמר גם כאשר החום בצד השני של הכלי חרס הוא כ"כ גדול, דשמא אז הבלוע נשרף בודאי, וצ"ע. בכלי מתכת מבואר ביד יהודה שגם ליבון מבחוץ מועיל.

ממילא העצה בזה היא לשים כיסוי מתכת על כל הכיריים באופן שלא יהיו חששות של גלישה.

כיריים אינדוקציה

כיריים אלו פועלים בשיטה של השראה מגנטית וזהו גורם לחום להיווצר בכלי והכלי גורם לכיריים להתחמם. גם בכיריים אלו הכיסוי עשוי מזכוכית חסינת אש ונראה שלדעת השו"ע דינם ככלי זכוכית שהם שיעא ולא בליע, ולדעת הרמ"א אין אפשרות להכשירם כלל. ולא מהני לשים כיסוי כיון שאז הכיריים לא יפעלו. אמנם העצה לזה להניח משטח של סילקון או ניילון שאופים עמו בשר בתנור [המכונה קוקי] שהוא לא מונע את הפעולה של הכיריים ומאידך יכול לשמש כחציצה ובתנאי שאכן ידאגו להניחו כראוי שלא יהיו גלישות.

סירים מצופים למיניהם

ישנם בשנים האחרונות סירים עם ציפויים שונים, כגון אימייל [שמוזכר כבר בשו"ת חת"ס יור"ד סי' קי"ג], טפלון [שקיים שנים רבות והוא סוג ממני הפלסטיק], ציפוי קרמי [שמורכב מתערובת זכוכית], ציפוי אבן [שמורכב מסוגי אבן עם תוספות], ובכל אלו לא מועילה להם הגעלה לפסח. ואף לבני ספרד כיון שמערבים בהם מיני דבק ושאר חומרים ויש לחוש בהם שהם ככלי חרס שלא מועילה להם הגעלה.

² אמנם לא תמיד רואים ניצוצות כיון שכלים דידן עשויים בצורה חזקה וצפופה יותר מאשר בזמן הפוסקים ולכן סגי בשיעור חום שבכלי ברזל רגיל יוצאים ממנו ניצוצות.